

A Pécsi Ítéltábla a személyesen eljáró **felperes neve** (címe) felperesnek - a Bugya Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bugya József ügyvéd, címe) által képviselt **I.rendű alperes neve** (címe) I. rendű, valamint **II.rendű alperes neve** (címe) II. rendű és **III.rendű alperes neve** (címe) III. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2019. május 29. napján kelt 7.P.20.107/2019/16. számú ítélete ellen a felperes által 17. sorszámon előterjesztett, Pf.3., és Pf.7. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 15 napon belül 186.500 (egyszáznyolcvanhatezer-ötszáz) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes mint adós és a II., III. rendű alperesek mint adóstársak ingatlanvásárlás céljából 2007. november 9. napján deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek az I. rendű alperessel. A szerződési feltételek szerint a finanszírozási igény összege 18.500.000 forint, a kölcsön nyilvántartásának devizaneme svájci frank, a kölcsön összege 136.431 CHF, a kölcsön kamatlába változó, induló mértéke évi 4,05 %, az induló teljes hiteldíjmutató mértéke 4,51 %, a törlesztő részletek száma 240, várható összege 830,34 CHF, az első törlesztőrészlet esedékességének napja 2007. december 10., a további törlesztő részletek havonta, az első törlesztőrészlet esedékessége napjának megfelelő naptári napon esedékesek.

A szerződés tartalmazta a felperesnek és adóstársainak azt a nyilatkozatát, hogy megértették az I. rendű alperestől kapott felvilágosítást, miszerint jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem devizaforrás. A felek megállapodtak abban, hogy az egyedi szerződésben nem szabályozott kérdésekben az I. rendű alperes mindenkor üzletszabályzata (ÁSZF), a lakossági hitelekre vonatkozó általános szerződési feltételei és a vonatkozó hirdetmények rendelkezései az irányadók. A felperes és a II-III. rendű alperesek elismerték, hogy az ÁSZF-et átvették és megismerték. Az ÁSZF tartalmazta, hogy az egyedi ügyfélszerződésben megjelölt kölcsönösszeg a finanszírozási igény összegének a szerződéskötés napjára a bank által jegyzett deviza I. eladási árfolyamon számított deviza ellenértékének 110 %-a, azonban a folyósított kölcsön összege nem haladhatja meg a finanszírozási igényként megjelölt forintösszegnek a folyósítás napjára a fentieknek megfelelően számított deviza ellenértékét. Az egyedi ügyfélszerződésben megjelölt várható törlesztőrészletek, valamint a kölcsön

tényleges összege a folyósítás napján érvényes deviza I. vételi árfolyamtól függ, a pontos összegről a bank a folyósítás napját követően írásban tájékoztatja az adóst. A devizában nyilvántartott kölcsön folyósításának további előfeltétele az árfolyam esetleges változásainak hatásával kapcsolatos kockázatfeltáró nyilatkozat aláírása. A törlesztőrészek meghatározása devizában, megfizetése forintban történik. A törlesztőrészlet, illetve az előtörlesztés forintban kifejezett ellenértékét a bank az esedékesség napján érvényes, a bank által jegyzett deviza I. árfolyam alkalmazásával határozza meg (ÁSZF 10.1. - 10.4.).

A felperes, a II. és III. rendű alperesek 2007. november 9. napján kockázatfeltáró nyilatkozatot írtak alá, amely tartalmazta, hogy tudomásuk van a deviza alapú lakáshitel konstrukció esetén felmerülő forint/svájci frank árfolyammozgásokból adódó veszteség kockázatáról, tisztában vannak azzal, hogy a konstrukció ki van téve a devizaárfolyamok piaci mozgásának. A forint/svájci frank árfolyam futamidő alatti kedvezőtlen változása esetén (ha a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül) a svájci frankban megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, és ezzel az árfolyamváltozásoknak ki nem tett forint alapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállalnak. Tudomással bírnak arról, hogy a svájci frankban fennálló aktuális kölcsöntartozás forintban számított összegének és a kölcsön biztosítékaul szolgáló ingatlan forintban megállapított fedezeti értékének aránya a forint/svájci frank árfolyam kedvezőtlen változása esetén az előírt hitel/fedezet arányt meghaladhatja, és ebben az esetben a bank további biztosítékokat követelhet, illetve a kölcsönt forint alapú kölcsönre konvertálhatja a hitel/fedezeti arány további romlásának elkerülése érdekében.

Az I. rendű alperes 2007. november 23. napján 154,79 HUF/CHF árfolyamon 119.516,77 svájci franknak megfelelő 18.500.001 forintot folyósított.

A felperes és az I. rendű alperes 2008. július 6. napján folyószámla-hitelkeretszerződést kötöttek, melynek értelmében az I. rendű alperes 477.000 forint hitelkeretet tartott a felperes rendelkezésére.

A kölcsönszerződés 2012. február 9. napján végtörlesztéssel megszűnt. Ebben az időpontban a felperes folyószámlája tartozást mutatott, a hitelkeretét kimerítette.

Az I. rendű alperes a DH2 törvény szerinti elszámolást elvégezte, a tisztességtelenül felszámított összeg 558.201 forint volt, ami nem érte el a végtörlesztésből adódó kedvezményt (6.393.528 forintot), ezért a felperesnek nem járt vissza a tisztességtelenül felszámított összeg.

Az I. rendű alperes a folyószámla-hitelkeretszerződést 2015. évben felmondta, 2016. március 9. napján a fennálló 1.224.995 forint összegű követelést a **L** Zrt.-re engedményezte. Az engedményes fizetési meghagyásos eljárásban érvényesítette a követelést a felperes ellen, akinek ellentmondása folytán perré alakult eljárásban a **Hódmezővásárhelyi** Járásbíróság 2.P.20.356/2017/9. számú végzésével a per tárgyalását a jelen ügy jogerős befejezéséig felfüggesztette.

A felperes keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a 2007. november 9. napján megkötött kölcsönszerződés részlegesen érvénytelen, miután az nem devizában, hanem a folyósított 18.500.000 forintra, és ennek évi 4,05 % kamatára nézve jött létre. A kifizetett 27.298.270 forint és a valóságban létrejött szerződési tartalom alapján fennálló kötelezettség között számításai szerint különböztként mutatózó 5.873.708 forint, valamint ennek 2012. február 10. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az I. rendű alperest. Másodlagosan, amennyiben a szerződés érvényes, azt kérte, hogy a bíróság az I. rendű alperest kötelezze 2.618.154 forint, valamint ennek 2007. november 23. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata

megfizetésére, miután ténylegesen ilyen összeggel folyósított kevesebb kölcsönt, mint amennyi a szerződés szerint járt volna. Kérte továbbá, hogy a bíróság állapítsa meg, a végtörlesztéskor nem tartozott 477.000 forinttal az I. rendű alperesnek. Keresete indokolásában kifejtette, hogy a kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban Hpt.) 213.§ (1) bekezdés a), b), c), d) és e) pontjába ütközik, nem tartalmazza a kölcsönösszeget, a törlesztőrészletek nagyságát, a törlesztőrészletek esedékességét, a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, és azoknak a feltételeknek a részletes meghatározását, amely esetben a hiteldíj megváltoztatható. Emellett a szerződési feltételek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 209.§ (1) bekezdése és 209/A.§ (2) bekezdése alapján tisztességtelenek. A kölcsönszerződés valótlan adatokat tartalmaz, valójában 119.192,73 CHF került folyósításra, így tisztességtelen a tőke és a havi törlesztőrészlet összegének meghatározása is. Előadta, hogy az árfolyamkockázatról nem megfelelően tájékoztatta az I. rendű alperes, aki az együttműködési kötelezettségének sem tett eleget, nem küldött évente részletes elszámolást, nem tájékoztatta arról, hogy az árfolyamváltozás miatt a tőketartozása folyamatosan nő. Állította, hogy a felülvizsgált elszámolásból megállapíthatóan a végtörlesztés időpontjában tartozása kevesebb volt, így a folyószámla-hitelkeretet az I. rendű alperes jogszerűtlenül tartotta kimerítettnek. Ha a felülvizsgálat elszámolás szerinti tisztességtelenül felszámított összeget elszámolja a tartozásra, úgy a végtörlesztéskor a számláját megszüntethette volna, ezzel szemben az I. rendű alperes a tartozást éveken keresztül ismeretlen költségekkel növelte.

Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

A Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.130/2018/8. számú hatályon kívül helyező végzése folytán megismételt eljárásban a felperes a II. és III. rendű alpereseket perbe állította, akik érdemi ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és a felperest az I. rendű alperes javára 412.750 forint perköltség megfizetésére kötelezte.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában elsődlegesen a szerződés létrejöttének kérdésében foglalt állást. Megállapította, hogy a szerződés létrejöttéhez szükséges lényeges kérdésekben a felek megállapodtak. A szerződésben egyértelműen meghatározták a folyósítandó összeget és az induló ügyleti kamatlábat. Lényeges kérdésnek tekinthető továbbá a deviza alapú elszámolás is, amiben a felperes perbeli álláspontjától eltérően egyértelmű konszenzus volt.

A Hpt. 213.§ (1) bekezdése szerinti érvénytelenségi okokra vonatkozóan az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a peres felek szerződésükben meghatározták azt a forint összeget, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. A felperes forintot kapott, azonban a szerződés szerint azt devizában tartották nyilván, ami az 1/2016. számú Polgári jogegységi határozatban részletezettek szerint is a deviza alapú kölcsön meghatározásának lehetséges módja. Az egyedi szerződés rögzíti kirovó pénznemben a szerződéskötés kori árfolyam alapján a finanszírozási igény 110 %-ában meghatározott pénzösszeget, továbbá a lerovó pénznemben folyósítandó kölcsön összegét. Az ÁSZF 10.1., 10.2., 10.4. pontjai alapján pontosan kiszámítható volt kirovó pénznemben, azaz svájci frankban a felperes tartozása és a törlesztőrészletek összege is, így a szerződés megfelel a szerződéskötéskor hatályos Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) és e) pontjában írt követelményeknek. A felek szerződése pontosan rögzíti a százalékos mértékét, így a Hpt. 213.§ (1) bekezdés b) és c) pontjában írt követelményeket is kielégíti. Az egyoldalú szerződésmódosítási jog érvénytelenségével összefüggő

kérdéseket a jogalkotó rendezte, így arra többé nem lehet hivatkozni.

Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás megfelelése körében az elsőfokú bíróság felhívta a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontjában foglaltakat, kifejtve, hogy mind a szerződés, mind a külön íven készült kockázatfeltáró nyilatkozat kifejezett tájékoztatást adott a felperesnek és a II., III. rendű alpereseknek arról, hogy ez a kockázat fennáll, és az őket terheli. Nem vonhattak le olyan következtetést, hogy az abból eredő, és rájuk nézve kedvezőtlen változásnak van felső határa. A felperes maga adta elő, hogy pénzügyi közvetítőt bízott meg. Ha a felperes a megbízottja tájékoztatását, valamint az I. rendű alperes kockázatfeltáró nyilatkozatát kellő figyelmességgel és körültekintéssel kezelte volna, fel kellett volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek. A hitelközvetítő igénybevételére figyelemmel az elsőfokú bíróság arra következtetett, hogy a felperes az átlagos szintet meghaladó körültekintéssel járt el a szerződés megkötése előtt, így kizárhatónak találta, hogy nem volt tisztában az árfolyamkockázat lényegével, tartalmi elemeivel. Mivel a felperes a tanúbizonyítást annak igazolása céljából kérte foganatósítani, hogy kellő gondossággal járt el kölcsön kiválasztása során, a tanú kihallgatását, mint szükségtelent az elsőfokú bíróság mellőzte.

A másodlagos kereseti kérelem kapcsán kifejtette, hogy az a szerződés téves értelmezésén alapul, mivel az I. rendű alperesnek 18.500.000 forint kölcsönt kellett folyósítani, amit szerződésszerűen teljesített is.

A hitelkeretszerződés megszegésére alapított megállapítási kereset vonatkozásában rögzítette, hogy annak a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 123.§-a szerinti feltételei nem állnak fenn, mert a felperes az engedményes által ellene indított perben a keresettel szembeni védekezésként hozhatja fel az I. rendű alperes szerződésszegésére alapított igényt.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezett, fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte, miután álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helytelenül, hiányosan állapította meg. Kifogásolta fellebbezésében a felperes, hogy az elsőfokú bíróság az egyedi kölcsönszerződésben megjelölt konkrét adatokkal szemben kizárólagosan az ÁSZF és az üzletszabályzat rendelkezéseit vette figyelembe, aminek magyarázatát nem adta. Nem tért ki arra sem, hogy álláspontja szerint milyen kölcsönösszeg és milyen kezdő törlesztőrészek vonatkozásában jött létre a deviza alapú szerződés. Állította, hogy a mai napig nem tudja, pontosan milyen svájci frank kölcsönösszeg forint ellenértékének a visszafizetésére volt köteles, milyen törlesztőrészek megfizetése mellett. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása hiányos, a bíróság nem adta indokát, hogy a vagylagosan előterjesztett elsődleges és másodlagos kereseti kérelmet miért tartja alaptalannak.

Fellebbezési kérelme másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a kereseti kérelmének teljesítésére irányult. Változatlanul kérte, hogy a bíróság a kölcsönszerződést a határozathozatalig 18.500.000 forint kölcsön és annak évi 4,5 % kamata vonatkozásában nyilvánítsa hatályossá, és kötelezze az I. rendű alperest 5.873.708 forint, és ennek 2012. február 10. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatai visszafizetésére. Másodlagosan kérte, hogy a bíróság az I. rendű alperest a folyósításkori árfolyamra figyelemmel a 136.431 svájci frank, valamint az önkényesen folyósított 119.616,77 svájci frank különbözete forint ellenértékének, 2.618.154 forintnak és ennek 2007. november 23. napjától a kifizetés napjáig járó, 1959. évi Ptk. szerinti késedelmi kamatának megfizetésére kötelezze, miután az I. rendű alperes a szerződésben foglalt folyósítási

kötelezettségének nem tett eleget. A II. és III. rendű alpereseket a fentiek türére kérte kötelezni.

Irányadó tényállásként hivatkozott arra, hogy az I. rendű alperes munkatársai, valamint az általa megbízott pénzügyi tanácsadó, tanú arról tájékoztatták a kölcsönszerződés megkötését megelőzően, hogy az árfolyam hosszú ideje stabil, így biztonságban tudhatják magukat a húsz éves futamidő végéig.

Állította, hogy az I. rendű alperes a kölcsönszerződésben tisztességtelenül határozta meg a kölcsön összeget 136.431 svájci frank összegben. Nem adta magyarázatát, hogy mi alapján jelölte meg ezt az összeget, amit nem folyósított, de e kölcsönösszeg erejéig jegyeztette be a jelzálogjogát. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a közokiratba foglalt kölcsönösszeg, mint főszolgáltatás meghatározás és a ténylegesen folyósított kölcsönösszeg alapján a kölcsönszerződés a Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) pontja alapján semmis. Állította azt is, hogy a Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontja alapján pontosan meg kellett volna határozni legalább a kezdő törlesztőrészletek nagyságát és azok pontos esedékességét, aminek az I. rendű alperes nem tett eleget, így tisztességtelenül határozta meg a kölcsön törlesztő részletét várhatóan 830,34 svájci frank összegben. Az I. rendű alperes nem tett eleget a tájékoztatási kötelezettségének arra vonatkozóan, hogy ténylegesen milyen kölcsönösszeget folyósít, és a törlesztőrészletek ennek megfelelően milyen összegre csökkennek. Fellebbezésében kitért arra is a felperes, hogy a kölcsönszerződés II.9. pontjának a jelzálogjogon alapuló kielégítési jog bírósági végrehajtás mellőzésével történő gyakorlására vonatkozó rendelkezése is tisztességtelen.

Változatlanul állította, hogy a kölcsönszerződés alapján a folyósításkori 154,79 % HUF/CHF árfolyamra figyelemmel a kölcsönszerződés alapján 21.118.154 forint illette volna meg, nem a tényleges folyósított 18.500.001 forint. Az I. rendű alperes így az 1959. évi Ptk. 523.§ (1) bekezdésben foglalt kötelezettségét megsértette. Álláspontja szerint alaptalanul hivatkozott az I. rendű alperes arra, hogy jogosult volt a közokiratba foglalt kölcsönszerződésben megjelölt kölcsönösszegnél kevesebbet folyósítani a részére. Változatlanul állította, hogy a kölcsönszerződés összes feltétele indokolatlan, egyoldalú előnyt biztosít az I. rendű alperes részére az ő rovására, mely szerződési feltételek tisztességtelenek az 1959. évi Ptk. 209.§ (1) bekezdése és 209/A.§-a alapján. Továbbra is hivatkozott a hiteldíj egyoldalú módosítására vonatkozó ok-lista tisztességtelenségére. Fellebbezési kérelmét olyan módon is előterjesztette, hogy annak megállapítását kérte, az I. rendű alperessel érvényesen nem jött létre 136.431 CHF kölcsönösszeg, és várhatóan 830,34 CHF törlesztőrészlet vonatkozásában kölcsönszerződés.

Pf.3. sorszám alatt fellebbezését azzal egészítette ki, hogy az elsőfokú bíróságnak pontosan meg kellett volna jelölnie a kölcsönösszeg és a kezdő törlesztőrészlet összegét, és erre vonatkozó jogi érvelését is elő kellett volna adnia. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az általa hivatkozott érvénytelenségi okokat nem vizsgálta, nem adta magyarázatát, hogy az okiratokkal bizonyított érvénytelenségi okokat miért nem vette figyelembe. A devizakockázat a szerződéskötés időpontjában nem tűnt sem jelentős mértékűnek, sem valósnak, figyelemmel a kölcsönszerződés idején hatályos, általa az eljárás korábbi szakaszában csatolt PSZÁF tájékoztatóra, amely szerint a forint jelentős árfolyamgyengülésének kell bekövetkeznie ahhoz, hogy a devizahitel törlesztőrészlete elérje az ugyanolyan összegű forinthal hitel törlesztőrészletét; gond abból adódhat, ha az adós nem számol előre a törlesztőrészletek növekedésével.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ... tanút nem idézte meg szabályszerűen, így nem tudta alátámasztani a banki ügyintézés menetére általa előadottakat. Utóbbira vonatkozóan továbbra is állította, hogy az I. rendű alperes ügyintézője nagyon kedvezőnek mutatta be a perbeli

kölcsönkonstrukciót, azzal, hogy az árfolyam mozgásától nem kell tartani, az elhanyagolható jelentőségű. Ezzel egyidejűleg vette fel a kapcsolatot tanú pénzügyi tanácsadóval, aki szintén a svájci frank alapú hitelt javasolta. Ekkor még az I. rendű alperesnél az írásbeli kockázati tájékoztatás szóba sem került, különösen, mert az ellentétes volt az ügyintéző ajánlatával, amire figyelemmel 1.000.000 forint foglaltot megfizetett. A kockázatfeltáró nyilatkozatot kevéssel a közjegyzői eljárás előtt, formáságként írták alá, ahol jelen volt tanú pénzügyi tanácsadó is. A kockázati tájékoztatás ilyen körülmények között nem volt alkalmas sem a megismerésre, sem a mérlegelésre, mert aláírásakor már el voltak kötelezve az eladó felé. Mindebből álláspontja szerint az is következik, hogy a kölcsönszerződés nem felel meg az 1959. évi Ptk. 205.§ (1) bekezdésében foglaltaknak sem, mely szerint a szerződés a felek kölcsönös egybehangzó kifejezésével jön létre. Utalt rá, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat az abban foglaltak szerint sem terjed ki az ügyletkötés során jelentkező valamennyi kockázatra és veszélyforrásra, amiből álláspontja szerint az állapítható meg, hogy hiányzik a konkrét és teljes körű tájékoztatás. Olyan kölcsöntermék nem volt ismert részéről, ahol a tartozás egyre nő a törlesztés ellenére, az I. rendű alperes pedig egyáltalán nem tájékoztatta arról, hogy az árfolyamváltozás folytán a forintban nyilvántartott tartozása folyamatosan emelkedik; ő ilyen kockázatot nem vállalt. A tájékoztatás nem felelt meg a Kúria 2/2014. számú jogegységi határozatában foglalt elvárásoknak, nem volt teljes körű, nem volt világos, nem volt konkrét, nem hívta fel a figyelmet, hogy a devizakockázatnak nincs felső határa.

Pf.7. sorszám alatt fellebbezését azzal egészítette ki, hogy az általa hivatkozott érvénytelenségi okok alapján közbenső ítélettel kérte megállapítani a kölcsönszerződés érvénytelenségét azzal, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeként a másodfokú bíróság a szerződést a közbenső ítélet meghozataláig nyilvánítsa hatályossá.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. A II. és a III. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helytállóan állapította meg, és abból helyes jogi következtetéseket levonva érdemben is helyes döntést hozott, amellyel a másodfokú bíróság mindenben egyetértett.

A felperes elsődleges, hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezési kérelme részben azon alapult, hogy a felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget. Ez a hivatkozás azonban téves, az elsőfokú bíróság a jogi álláspontját a szükséges mértékben minden, a kereset tárgyává tett kérdésben kifejtette és megindokolta. A másodfokú bíróság a fentiekre figyelemmel a hatályon kívül helyezésre okot nem látott.

A fellebbezésben foglaltakkal kapcsolatban az alábbiakat emeli ki a másodfokú bíróság:

A perbeli deviza alapú kölcsönszerződés létrejöttéhez az 1959. évi Ptk. 205.§ (1) és (2) bekezdésében foglaltakra és a rendelkezésre álló adatokra figyelemmel az volt szükséges, hogy a szerződő felek egyértelmű konszenzusra jussanak az 1959. évi Ptk. 523.§ (1) és (2) bekezdése szerinti lényeges kérdésekben, a kölcsön összegében (ami a lentebb részletezettek szerint 18.500.000 forintnak a folyósítás napján érvényes deviza vételi árfolyamon kiszámított CHF összege, de legfeljebb 136.431 CHF volt), az ügyleti kamat mértékében, valamint az adókat terhelő visszafizetési kötelezettségben. Ez a perbeli esetben megtörtént, így a szerződés létrejötté további vizsgálatot nem igényelt.

A kölcsön összegének a Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) pontja által megkívánt meghatározottsága körében annak van jelentősége, hogy a lakossági kölcsönszerződés tartalmazza a kölcsön összegét forintban és svájci frankban egyaránt, a kölcsön összege a folyósítás napján 18.500.000 forintnak megfelelő CHF összeg, amelyet az I. rendű alperes devizában tartott nyilván, de forintban folyósított. Egyértelmű volt a felperes számára is, hogy a finanszírozási igénynek megfelelő forintösszeget kapja meg kölcsönként. A szerződés nem annak aláírása napján hatályosult, mivel a folyósításának több feltétele volt, ezek teljesítésében a felperesnek és adóstársainak kellett elől járniuk. A szerződés megkötésének időpontjában a szerződő felek nem tudhatták, hogy a kölcsön folyósításának előfeltételei mikor teljesülnek, és azt sem, hogy aznap milyen árfolyam fog érvényesülni, ezért a szerződéskötés napján nem lehetett azt megmondani, hogy a 18.500.000 forint finanszírozási igénynek a kölcsön folyósítási időpontjában milyen svájci frank összeg fog megfelelni. A szerződő felek a szerződéskötés és a folyósítás időpontja közötti lehetséges árfolyamváltozásokra tekintettel egy biztonsági tartalékkal ellátott kölcsönösszeget határoztak meg, amelynek során a maximálisan igénybe vehető kölcsönösszeget pontosan megjelölték, az I. rendű alperes megfelelően tájékoztatta a felperest arról, hogy a finanszírozott kölcsönösszeg legfeljebb 136.431 CHF lehet. Utóbbi nem jelentette azt, hogy a felperesnek a ténylegesen folyósított 18.500.000 forintnak a folyósítás napján érvényes deviza vételi árfolyamon kiszámított CHF összege helyett a 136.431 CHF összegnek megfelelő forintösszeget kellett volna visszafizetnie. A várható törlesztőrészletek meghatározása a 136.779 CHF összeghez igazodott, az ennek figyelembevételével meghatározott törlesztőrészlettel kellett számolnia a felperesnek, ennek ismeretében dönthetett a kötelezettség vállalásáról. A törlesztőrészlet alacsonyabb lehetett a ténylegesen folyósított kölcsönösszeghez igazodóan, viszont magasabb nem. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem határozták meg egyértelműen a kölcsön tárgyát, illetve a törlesztőrészlet összegét, mivel a kölcsön tényleges összege a forint összeg és a folyósítás napján érvényes deviza I. vételi árfolyam alapulvételével kiszámítható, ekként meghatározott volt, a tényleges törlesztőrészlet pedig az előre jelzett törlesztőrészlethez képest ennek megfelelően csökkent. A szerződés tárgyának és a törlesztőrészletek összegének a felek által alkalmazott meghatározási módja megfelel a 6/2013. és az 1/2016. Polgári jogegységi határozatokban foglaltaknak is.

A kölcsön adósok által választott összege, valamint a kölcsönösszegetől, a hiteldíjtól és az adósok által választott futamidőtől függő törlesztőrészlet nem minősülnek általános szerződési feltételnek, így vonatkozásukban a tisztességtelenség vizsgálata az 1959. évi Ptk. 209.§ (1) bekezdéséből következően kizárt.

A kétnemű árfolyam alkalmazásának kérdését időközben a jogalkotó rendezte, az elszámolás eredményeként a semmis szerződéses rendelkezések a feleket már nem kötik, a felperes már nem hivatkozhat arra, hogy az árfolyamrés mint költség feltüntetésének hiányában a szerződés érvénytelen lenne.

Nem állapítható meg a szerződés érvénytelensége az árfolyamkockázati tájékoztatás hiányossága miatt sem.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az I. rendű alperes a külön okiratba foglalt és a felperes által is aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatban, illetőleg azt kiegészítve, magában a kölcsönszerződésben az 1959. évi Ptk. 205.§ (3) bekezdésében, illetőleg a Hpt. 203.§ (6) és (7) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettségének eleget tett. A kockázatfeltáró nyilatkozat, illetőleg a szerződés elolvasását, áttanulmányozását követően az átlagosan tájékozott fogyasztó számára is egyértelműen világossá kellett válnia, hogy a konstrukció ki van téve a devizaárfolyamok

piaci mozgásának, az árfolyam változásának függvényében a megfizetendő törlesztőrészlet is változik. A kockázatfeltáró nyilatkozat alapján az átlagos fogyasztó számára is felismerhető, hogy a konstrukció kockázatot tartalmaz, az árfolyam kedvezőtlen változása esetén a forintban megfizetendő törlesztőrészletek jelentős mértékben is megemelkedhetnek. A kockázatfeltáró nyilatkozatból az is egyértelműen megállapítható, hogy az árfolyam változásának függvényében a svájci frankban fennálló kölcsöntartozás forintban számított összege is változhat, akár oly módon is, hogy az meghaladja a biztosítékkal leköötött ingatlan fedezeti értékét. A nyilatkozatban az I. rendű alperes kifejezetten felhívta a felperes figyelmét arra, hogy a svájci frank alapú szerződés a forint alapú hitelhez képest fokozott kockázatot jelent. Az utóbb bekövetkezett árfolyamváltozás mértéke a szerződés megkötésekor nem volt előrelátható, így arra a figyelmeztetés nem terjedhetett ki.

A kölcsönszerződés, illetőleg a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat az árfolyamváltozás mibenlétére és jelentőségére vonatkozóan kellően alapos és részletes tájékoztatást tartalmazott, az I. rendű alperes képviselőjében a szerződés megkötése során eljáró személyeknek e kockázatot külön kiemelve, arra a felperesek figyelmét szóban felhívnia nem kellett, a szóbeli figyelemfelhívás elmaradása a tájékoztatás megfelelőségét nem érinti. Nem rontja le a kockázatfeltáró nyilatkozat megfelelőségét az sem, hogy a lehetséges egyéb kockázatokra utalással az I. rendű alperes a veszélyek körét mintegy nyitva hagyta, miután egy ilyen kitétel éppen az ügylet kockázatos jellegét hangsúlyozza.

A perben az elsőfokú bíróság tájékoztatásának megfelelően a felperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy a szerződés megkötése során az I. rendű alperes képviselőjében eljáró személytől az írásbeli tájékoztatással ellentétben, kifejezett és konkrét olyan tájékoztatást kapott, amelyre tekintettel alappal feltételezte, hogy az árfolyamkockázat nem valós, az a szerződés tartama alatt nem következik be, vagy annak mértéke korlátozott. A felperes ugyanakkor a perben ezt bizonyítani nem tudta. A felperes által az ügyletkötés menetére előadottakból az következik, hogy tanú nem volt jelen, amikor a felperes hivatkozása szerint az őt megnyugtató, az árfolyamkockázatot elbagatellizáló tájékoztatásban részesült, így a tanú e releváns tényre vallomást nem tudott volna tenni. Tanú egyebekben a felperessel állt jogviszonyban, így az általa nyújtott tájékoztatás, szolgáltatás, annak esetleges kifogásolhatósága kizárólag a közöttük fennálló jogviszonyra, nem pedig az I. rendű alperes érdekkörébe tartozó kérdés, így a tanú idézését a másodfokú bíróság is szükségtelennek tartotta.

A perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat egyértelmű tartalmát megismerve az észszerűen körütekintő és figyelmes fogyasztó nem gondolhatta úgy, hogy a nyilatkozat aláírása csak formáság, és annak nincs érdemi jelentősége. Körütekintő eljárás mellett a felperesnek így még a megfizetett foglaló esetén is módjában állt volna a szerződés megkötése helyett további megfontolásra időt kérnie annak áttekintése érdekében, hogy más módon miként tudja a finanszírozási igényét kielégíteni.

A felperesnek generalizált tisztességtelenségi hivatkozása is volt azzal, hogy a szerződés valamennyi feltétele tisztességtelen. A tisztességtelenség vizsgálata azonban csak meghatározott szerződési kikötéshez kapcsolódhat (azzal természetesen, hogy az adott feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell többek között a szerződés további feltételeivel való összefüggéseket is), a tisztességtelenségnek mint érvénytelenségi oknak a feltételek összességére történő vonatkoztatása értelmezhetetlen és egyúttal kezelhetetlen is.

A kölcsönszerződés II.9. pontjának tisztességtelenségét a felperes az elsőfokú eljárás során nem állította, érvénytelenségének megállapítását nem kérte, de ezirányú kérelmét a fellebbezésben sem indokolta meg. Utóbbinak azonban nincs jelentősége, mert a másodfokú eljárásban az 1952. évi Pp.

247.§ (1) bekezdésére figyelemmel már nincs mód a kereset ilyen módon történő megváltoztatására, a semmisség hivatalból történő észlelését megalapozó indok sem áll fenn, így a másodfokú bíróság ezzel a kérdéssel nem foglalkozhatott.

A másodfokú bíróság nem vizsgálta, hogy az I. rendű alperes a futamidő alatt miként tett eleget a tájékoztatási kötelezettségének, miután az nem a szerződés létrejöttére, illetve érvényességére tartozó kérdés.

A szerződés alapján egyértelmű, hogy az I. rendű alperesnek 18.500.000 forintnak megfelelő, a folyósításkori árfolyamon átszámított svájci frank kölcsönösszeget kellett az adós rendelkezésére bocsátania, ami megtörtént, a felperes ennek megfelelően tett eleget a visszafizetési kötelezettségének is. Ezt meghaladó kölcsönnyújtásra a felperes igényt nem tarthat, az I. rendű alperesnek további teljesítési, folyósítási kötelezettsége nincs.

Az elsőfokú bíróság a megállapítási kereset 1952. évi Pp. 123.§-a szerinti feltételeinek vizsgálata körében helytállóan állapította meg, hogy a folyószámla-hitelszerződésből eredő kölcsöntartozás fenn nem állása olyan kérdés, melynek megállapítása a felperes jogainak megóvásához nem szükséges. A felperes ellen e követelés tárgyában a peres eljárás folyamatban van, védekezését abban a perben kell előterjesztenie.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperest az 1952. évi Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte fellebbezési eljárási költség megfizetésére. E címen a másodfokú bíróság az I. rendű alperes képviselőjének munkadíját számolta el, melynek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése, valamint 4/A.§-a alapján határozta meg. A II. és a III. rendű alpereseknek az 1952. évi Pp. 75.§ (1)-(4) bekezdése alapján megtérítendő költsége nem merült fel.

A felperes személyes költségmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján.

Pécs, 2019. december 5.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Vogycska Petra s.k. bíró